

Odszedłem z KS Chetmek, bo byłem z Chetmka

Z 89-letnim Janem Ptaśińskim z Chetmka, jedynym żyjącym zawodnikiem ze składu miejscowej drużyny piłkarskiej, która w 1947 roku awansowała do II ligi, rozmawia Tadeusz Jachnicki.

Tadeusz Jachnicki: Zanim porozmawiamy o piłce, chciałbym usłyszeć anegdotę związaną z fabryką Baty, którą pan często opowiada.

Jan Ptaśiński: Zakład przed wojną produkował różne buty. Mój tato był portierem i żył dobrze z Ludwikiem Novotnym (założyciel gumowni u Baty, kierownik). I ten mu kiedyś zaproponował: „Piter, przyslij swoich synów, damy im trampki na próbę, nich pochodzą”. Były z płótna żaglowego. Spody miały gumowe. Ubrali nas w te trampki, poschodzili się wszyscy pracownicy, a Novotny pyta: „Chłopcy, ile w tych butach pochodzicie?” Odpowiedziałem, że pogramy trochę w piłkę, pochodzimy za krowami, to może wytrzyma ją tydzień. Do tygodnia będzie palce widać.

„Jak faktycznie będzie palce widać, to damy wam nowe trampki i złotówkę premii” – powiedział Novotny.

No to wie pan, jak to było dalej. Poprawiło się drutem, rozbiło się fiasko z piwa. Po tygodniu było palce widać. Zorientował się. Zawołał pracownicę. Kobieta w zaawansowanej ciąży przyniosła nam nowe trampki. Novotny powiedział, że kolejnych już nie dostajemy. Odpowiedziałem: dobra, dobra, a gdzie złotówka premii? Podenerwowany krzyknął do taty: „Peter, bierz ich...”, ale po złotówce dał.

Po kilkunastu latach, jak się ożeniłem, tę historię opowiadałem u rodziców żony. A teściowa mówi: „Popatrzy, jaki ten świat mały. To ja w tym czasie obuwałam w te nowe trampki. Gdzie by mi to przyszło do głowy, że po 17 latach jeden z tych chłopców będzie moim zięciem”.

Trampki, piłka. Jak powstał klub piłkarski w Chetmku?

- Wiem to z opowieści wujka. W latach 1929, 1930 i 1931 była bar-

dzo duża drużyna strzelecka. Przy niej powstał Klub Sportowy Związku Strzeleckiego Czarna Przemsza. Istnieli do 1931 roku. W 1932 zrodził się klub Chetmek. Oba się połączyły, ale strzelcy nie zgodzili się na zmianę nazwy. Kierownikiem nowego klubu i prezesem pierwszej drużyny został wspomniany wcześniej Ludwik Novotny. Zastępcą był Rudolf Ivanek.

Do 1936 roku istniał KS Związku Strzeleckiego Chetmek. Później powstał Robotniczy Klub Sportowy Chetmek (RKS Chetmek). Każdy z zawodników miał na koszulce jedną literę. Bramkarz kropkę. Jak stanęli razem, to widoczna była cała nazwa klubu.

Po wojnie awansowaliśmy do II ligi. Jestem jedynym żyjącym zawodnikiem tej drużyny z 1947 roku.

Wydarzeniem były zawsze rozgrywki derbowe. Pierwsza drużyna kontra druga. Walka była o beczkę piwa. Braliśmy ją wcześniej z restauracji. Stawialiśmy na środku murawy i z niej rozpoczynało się mecz. Która drużyna przegrała, płaciła w restauracji u Czopika za piwo i fundowała tydzień później, w sobotę prażone. Bawiliśmy się wspólnie. Dzisiaj piwa na boisku nie wolno wypić, a my z beczki mecz rozpoczynaliśmy...

Jeszcze jakieś anegdoty?

- Przedwojenni zawodnicy ze Śląska, ale grający i mieszkający w Chetmku: Czajor, Osiecki i Bellok podpisali volkslistę. Wcielili ich do wermachtu. Nim jednak poszli do wojska, siedzieli w restauracji. Zaprośili na pożegnanie swojego ojca. Grzane wino zrobiło im dobrze i zaczęli śpiewać: „Jak długo na Wawelu żyje sport, tak długo nasza Wisła płynie. Niech żyje nasza Polska, niech żyje polski klub. Niech żyje KS Chetmek, bo to batowski klub” i tak dalej. Sypnął ich Eryk Kurek, ich kolega z boiska, przed wojną również zawodnik KS Chetmek, bramkarz, były reprezentant Polski, którego wyrzucili z kadry i Ruchu za kradzież srebrnych widelców z hotelu (Kurka aresztowała w Berlinie niemiecka policja w 1933 roku za rze-

FOT. TADEUSZ JACHNICKI

Jan Ptaśiński

kome przywłaszczenie cudzej własności – przyp. aut.). Na to przyszedł komendant policji. Zaczął ich wyzywać, że śpiewają po polsku. Zażądał dowodów. Oni w zamian wyciągnęli karty powołania i powiedzieli mu, że ma do nich gówno, bo oni od siedmiu dni należą do wermachtu. Ojciec nie miał karty. Komendant wziął go więc na komisariat, który mieścił się za kortem w Chetmku. Wpieprzył mu. Miał połamane żebra, stłuczoną twarz. Dyrektor zakładu się za nim jednak wstawił i po 24 godzinach ojciec wyszedł.

Skurczybyk Kurek później służył w niemieckim wojsku. Następnie uciekł i służył u Andersa. W 1947 czy w 1948 roku przyjechał z Anglii do Polski. Był redaktorem „Sportu”. My jechaliśmy na mecz do Częstochowy. Tata pojechał nas oglądać. Spotkał tam Stasia Żydzika, który był szefem UB we Wrocławiu i też zagorzałym kibicem. Znał historię ojca i mówi mu, że tutaj na meczu jest Eryk Kurek. Ojciec zaczął się na niego w tunelu. Zapytał, czy go poznaje, a później jedna fanga, druga fanga, kolanem w kroczce. Wygraliśmy 3:1. A Kurek w odwecie dał nam recenzję, że wiejska drużyna wygrała ze Skrą Częstochowa. Tu, w Chetmku, grał przed woj-

ną, pieniądze brał, i tak napisał! Świnia była do kwadratu z niego. Wcale się nie dziwię, że go wyrzucili z reprezentacji, że go wyrzucili z Ruchu Chorzów.

Dlaczego pan odszedł z chetmeckiego klubu sportowego?

- Bo byłem tubylcem. Nie było więc dla mnie mieszkania, nie było nic. Uważali, że jak miejscowy, to powinien mieszkać u rodziców. To raz, a dwa, przesłał mi trochę tutejszy sekretarz. Były dwie partie PPR i PPS. PPR to komunistki. Mój tata był w PPS. Wypisał się z partii, jak się połączyli i powstało PZPR. Z sekretarzem się jednak nie lubił. Ich stosunki odbijały się też na mnie.

Unia Oświęcim podkupiła mnie, jak wyszedłem z wojska. Ożeniłem się i do czterech miesięcy dostałem mieszkanie. Zresztą miałem takie warunki, których w Chetmku by mi nigdy nie zaferowano. Dzisiaj odbieram prawie 2.400 złotych emerytury. Niektórzy kierownicy z Chetmka tego nie mają.

W Oświęcimiu przerobiłem 32 lata, ale później wybudowałem się w Chetmku. Nad Sołą byłem obcy, ale do dzisiaj mam tam więcej przyjaciół niż w rodzinnym mieście. Jak tam wracam, to ludzie do teraz mówią „dzień dobry panie Ptaśiński, dzień dobry panie Janku”, wszyscy się kłaniają, pamiętają. Syn, jak gdzie z mną, to się śmieje: ojciec, jakby te pacholki na targu mogły, to by ci się kłaniały.

W Unii grałem od września 1949 roku do 1960. Miałem 34 lata, jak skończyłem kopać. Ręka mi wyleciała z barku. Dzisiaj to dają różne kliny, a wówczas nie byli w stanie pomóc. Pojechałem do doktora Kazimierowicza (dr Bronisław Kazimierowicz w latach 60. i 70. najbardziej ceniony specjalista medycyny sportowej leczący urazy piłkarzy – przyp. aut.) do Katowic i mówi mi: przestań pan grać, bo jak się kiedyś zapomnisz i lewą ręką będziesz chciał zdjąć kapelusz, to panu ona naprawę z barku wyleci.

Miałem 55 lat gdy odszedłem na emeryturę. Jak zaczęła się Solidarność, to bez względu na wiek szło się na emeryturę po 40 latach pracy, a ja miałem prawie 42. Jak odchodziłem z zakładów, byłem najmłodszym emerytem firmy. Wcześniej cały czas pracowałem w zakładzie transportu samochodowego jako kierownik dyspozytorni i jednocześnie grałem. 13 grudnia rozpoczął się stan wojenny, a ja ostatniego odchodziłem na emeryturę. Za moich czasów Unia była w trzeciej lidze.

W swojej karierze sportowej miał pan też epizod w Legii Warszawa.

- Siedem miesięcy grałem w Warszawie. Kopałem z Kazimierzem Górskim, zresztą byliśmy na „ty”. On grał w pierwszej drużynie, ja w drugiej. Trenowaliśmy jednak razem. Nie mogłem grać w pierwszej, bo rezerwowi bramkarz miał stopień kapitana, a ja kaprala. Byłem więc trzecim bramkarzem. Mieszkaliśmy pod trybunami. Później zostałem przeniesiony do Krakowa. Prowadziłem tajną kancelarię w Wojskowym Sądzie Rejonowym na Montelupich jako kapral na etacie starszego sierżanta. Służyłem tam 18 miesięcy, a tak naprawdę pięć miesięcy dłużej, bo nie chcieli mnie wypuścić. Jako intro-ligator z wykształcenia, oparłem im wszelkie akta.

DRUGOLIGOWCY Z CHEŁMKA Z 1947 ROKU

Jan Łuczyński
Jan Ptaśiński
Antoni Guzda
Marian Gach
Edward Zatorski
Roman Ptaśiński
Julian Borowski
Ryszard Zatorski
Kazimierz Obtułowicz
Henryk Zatorski
Józef Malczak
Zbigniew Bobrowski
Albin Grządziel

KRÓTKO

NOWE MIASTO

Za darmo

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Chetmku może korzystać za darmo z hali sportowej w PZ nr 8 lub sali rehabilitacyjnej w tej szkole. Taką decyzję podjął zarząd oświęcimskiego powiatu.

CHEŁMEK

Do softysa albo przez internet

Na stronie urzędu pojawiała się zakładka umożliwiająca zgłaszanie nieświecących lamp. Dotychczas istniały i zresztą nadal istnieją – inne drogi interwencji. Problem wciąż można zgłaszać softysowi, radnemu czy bezpośrednio do urzędu.

STARE MIASTO

Rowerzysta z mandatem

200 złotych mandatu i 80 złotych kosztów sądowych zapłacił rowerzysta, który jechał w Chetmku chodnikiem. Ukarana go policja z Oświęcimia. Mimo iż istniała cicha umowa

z miejscowym komisariatem, że po chodniku można jeździć.

CHEŁMEK

Przemoc przeciw kobietom

Stowarzyszenie „Strefa Wenus z Milo” 4 grudnia o godzinie 11.30 zaprasza do Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chetmku na projekcję filmu „Delikatnie nas zabijają 3”, połączoną z rozmową na temat przemocy wobec kobiet. Wydarzenie organizowane jest w ramach kampanii „16 dni akcji przeciw przemocy ze względu na płeć”.

(taj)

Sprostowanie

Tydzień temu błędnie poinformowałem, że po ostatnim wstrząsie w Janinie pękł komin w Domu Ludowym w Bobruku oraz że wniosek o naprawienie tej szkody trafił do kopalni. Sytuacja ta dotyczyła jednak domu prywatnego, a nie bobreckiego DL. Za pomyłkę przepraszam.

Tadeusz Jachnicki

Finał nietypowych projektów

FOT. TADEUSZ JACHNICKI

Karolina Gorczyńska z chetmeckiego ośrodka kultury przy obrazie z butów

20 listopada chetmecki ośrodek kultury zakończy trwający od kilku miesięcy projekt Kultura Plus. W jego ramach, za pieniądze, które spłynęły do placówki, udało się zorganizować siedem wydarzeń, w tym koncert połączony ze sztuką wizualną w miejscowym kamieniotomie.

- Zostały nam jeszcze dwa projekty będące na finiszu. To „Echa obuwniczej przeszłości” oraz „Nakrećni”. Ten ostatni projekt to próba ukazania interesującego środowiska miejscowych kolekcjonerów. Stoją za nim głównie Urszula Hagno-Cebra, jej mąż Piotr Iwo Cebra oraz córka Berta Cebra, autorka filmu podsumowu-

jącego projekt. Obraz będzie można ujrzyć w kinie Iluzja w MOKSiR w Chetmku 13 listopada o godz. 18.

Z kolei „Echa obuwniczej przeszłości” to próba aktywizacji i uwrażliwienia młodych osób oraz szerokiego rzesz mieszkańców na obuwnicze tradycje oraz kulturowy dorobek z miasteczkiem nad Przemszą. Chetmek XX wieku był bowiem znany z potężnej firmy „Bata” produkującej buty.

- Chcemy, by szeroko rozumiany motyw buta stał się przewodnim elementem w stworzonej identyfikacji wizualnej wybranych miejsc związanych z historią. Będą one szlakiem, miejską ścieżką turystyczno-dydaktyczną – mówi Karolina Gorczyńska,

jedna z głównych uczestniczek projektu.

Podczas warsztatów powstała mapa ukazująca poszczególne obiekty związane z historią miasta. Kolejnym etapem jest wykonanie w dowolnej technice plastycznej modeli butów i umiejscowienie ich w przestrzeni. Stworzono też obraz z butów.

Projekt podsumuje wystawa fotografii uczestników, w trakcie której zostanie zaprezentowana mapa „Echa obuwniczej przeszłości”.

Równolegle na wschodniej ścianie budynku ośrodka kultury, a dawnego batowskiego kasyna, zaczyna powstawać mural Mony Tusz.

(taj)